

“Про державний внутрішній і зовнішній борг України”;

* визначити критерії оцінки державного боргу України, тобто розробити критичні показники економічної безпеки держави;

* обов'язково додержуватись оптимальної структури боргу з точки зору сумарного його обсягу та строків погашення облігацій;

* розробити показники ефективності використання позичкових коштів з метою “самоокупності” державних позик;

* закріпити принципи гласності та публічності у відносинах у сфері державного боргу.

Постійне накопичення державного боргу призведе Україну до негативних економічних та соціальних наслідків тому потрібно скорочувати його обсяги. Якщо ситуація на рахунок боргової безпеки не змінюватиметься, не покращуватиметься, то через кілька років наша держава буде на стадії банкрутства. Перш за все, потрібно підвищувати рівень ВВП, за допомогою стимулювання розвитку бізнесу, підприємницької діяльності та вдосконалення нормативно-правової бази. Країна повинна зосереджувати увагу на внутрішньому кредитуванню, адже це дасть змогу знизити видатки на обслуговування та погашення державного боргу України. Якнайшвидше вирішення проблем заборгованості України сприятиме її економічному зростанню та забезпеченню стабільної фінансової ситуації [1].

Література:

1. Державний борг України: механізми управління та обслуговування // Бабчук К.Л., Мацедонська Н.В. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/>

2. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи // Вахненко Т.П. – Фінанси України №6. – 2010.

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

Соломія ТАБАКА

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н. ст. викладач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Петрушка О. В.

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

В умовах ринкових перетворень і глибокої кризи економіки пенсія стає найважливішою соціальною гарантією для людини. Проблема реформування системи пенсійного забезпечення, про яку в даний час йдуть гострі дискусії, стосується всіх громадян, незалежно від віку і соціального статусу, оскільки кожна людина хоче знати, що її чекає після закінчення трудової діяльності та які блага вона отримуватиме після настання пенсійного віку.

Пенсійне забезпечення громадян - одне з пріоритетних завдань соціальної політики, яке в розвинених країн постійно знаходиться в полі зору державного управління. Його актуальність та важливість полягає у соціальній, економічній та моральній відповідальності держави перед громадянами, які досягли пенсійного віку. У сучасних умовах формування оптимальної моделі пенсійного забезпечення, що враховує соціальні та економічні аспекти життя суспільства, є важливим державним завданням.

В Україні основним джерелом пенсійного доходу є виплата із солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування [1]. Основними проблемами пенсійної системи України є: низькі пенсії, несприятлива демографічна ситуація, а також відсутність індивідуальних заощаджень після виходу на пенсію. Також певну роль грає і хибне мислення громадян, що за підтримку гідного рівня життя після виходу на пенсію відповідає держава. Середній розмір пенсії громадян України є одним з найнижчих в Європі, тоді як середній «чистий» коефіцієнт заміщення становив у 2017 році близько 50% чистої середньої заробітної плати [2]. Більш того, в Україні спостерігається демографічна криза: населення старіє, а молодь емігрує.

Солідарна система не забезпечує в повній мірі фінансування поточних пенсійних виплат за рахунок страхових внесків. У 2016 році трансферти з державного бюджету Пенсійному фонду України, з урахуванням сум на погашення дефіциту на виплату пенсій, досягли 143 млрд.грн., що складало 6,0% ВВП. Основним фактором, що вплинув на збільшення видатків державного бюджету Пенсійному фонду України, була зміна з січня 2016 року тарифу єдиного соціального внеску з 40% заробітної плати, що платили працівники та роботодавці, до 22% (лише для роботодавців). Ця зміна в законодавстві поглибила фінансову нестабільність Пенсійного фонду України.

Результати дослідження під назвою «Пенсійна реформа і ставлення до пенсії в Україні», проведеного USAID у 2018 році, дають уявлення про ставлення населення до різних аспектів пенсійного забезпечення в Україні. На рис.1 зображено поведінковий аспект ставлення громадян до пенсій.

Рис. 1 Поведінка громадян щодо пенсій*

* Джерело: розроблено автором на основі [3].

Половина громадян (47%), які зараз не знаходяться на пенсії, думали про свій дохід після виходу на пенсію. Проте лише біля 22% молодих осіб у віці 18–29 років замислювались про заощадження на життя після виходу на пенсію або свою

майбутню пенсію. Зрозуміло, що, чим ближче до виходу на пенсію, тим більше їх турбує майбутня пенсія.

Серед пенсіонерів, 59% замислювались про свою майбутню пенсію під час трудової діяльності. Основною причиною такого сприйняття є думка про те, що до пенсії ще далеко та не буде можливості особисто вплинути на вирішення цієї проблеми.

Більшість людей (57%) відповіли, що не готові здійснювати заощадження для пенсії. Тобто, можна сказати, що більше половини опитаних нічого не роблять для забезпечення собі гідного життя після виходу на пенсію.

Як відомо, найбільш відомими способами заощаджень є заощадження готівкою у гривні та валюті. При цьому найбільш привабливими способами заощаджень є заощадження готівкою в іноземній валюті, а не заощадження готівкою у гривні, що спричинене нестабільним курсом гривні та низькою довірою населення до національної валюти.

Загалом, громадяни скептично ставляться до недержавних пенсійних фондів як засобу для пенсійних заощаджень. Більше половини (54%) всіх опитаних не хотіли б стати учасником таких фондів [3].

Таким чином, можна стверджувати, що більшість громадян України:

— вважають, що за забезпечення гідного рівня життя після виходу на пенсію основну відповідальність несе держава;

— не вірять, що будуть одержувати достатній дохід після виходу на пенсію;

— категорично проти підвищення пенсійного віку;

— мало знають про специфіку пенсійної системи, у тому числі про середній розмір пенсії, а також про добровільні або обов'язкові програми заощадження (другий та третій рівні);

— не можуть (через відсутність достатнього доходу, коштів) або не хочуть заощаджувати на пенсію;

— не довіряють суб'єктам пенсійного забезпечення або пов'язаним з ними фінансовим установам.

Отже, діюча пенсійна система України (солідарна система) завдяки негативному демографічному показнику є надзвичайно дотаційною та ледве вирішує перше завдання — мінімальний пенсійний захист громадян. Інші рівні пенсійного забезпечення практично не діють, тому необхідне реформування пенсійної системи шляхом введення в дію накопичувальної та індивідуальної систем пенсійного забезпечення, які сприятимуть розвитку вітчизняної економіки на принципах економічної ефективності та соціальної справедливості.

Література:

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-24?CVN54ZiRiaI4pUs8sh>.

2. Офіційний веб-портал Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>

3. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору», березень 2018, Київ. URL: https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2018/05/Pension_Survey_March2018_ua